

[*Współczesne dylematy suwerenności*]

JAMES A. CAPORASO

15 **Zmiany w porządku westfalskim: terytorium, władze publiczne oraz suwerenność**

Trudność badania zmian w systemie międzynarodowym wynika z wysoce abstrakcyjnej natury zasadniczych koncepcji, z dychotomicznych początków wielu z kluczowych zmiennych oraz ze zbyt ogólnego charakteru wielu pojęć. Autor podejmuje próbę objaśnienia kluczowych dla porządku westfalskiego koncepcji – władzy, suwerenności, terytorialności i obywatelstwa. Pokazuje, jak funkcjonują razem jako spójna całość i jako część ogólnej koncepcji porządku westfalskiego. Wynika z tego, że zmiany w porządku westfalskim są nie tyle konsekwencją zmian zachodzących w koncepcjach składowych, ile zmian w relacjach pomiędzy nimi.

STEPHEN D. KRASNER

6I **Naruszanie modelu westfalskiego**

Pokój westfalski uważa się za początek nowoczesnego systemu międzynarodowego, złożonego z niepodległych państw. Jednakże, jak pokazuje niniejszy artykuł, model westfalski, oparty na zasadach autonomii i terytorium, nigdy nie opisywał trafnie wielu tworów, którym nadano miano państw. Co więcej, trwałą cechą środowiska międzynarodowego było naruszanie modelu westfalskiego. Autor wyjaśnia mechanizmy łamania zasad terytorialności i autonomiczności – konwencje, umowy, przymus i narzucanie. Następnie analizuje powody, dla których model westfalski mimo wszystko się utrzymał. Przekonuje także, że uznanie kruchości modelu westfalskiego byłoby konstruktywne nie tylko dlatego, że naruszanie jego zasad i tak będzie miało miejsce, ale także dlatego, że jest to czasami najlepszy sposób osiągnięcia pokoju i stabilizacji.

JOHN GERARD RUGGIE

116 Wykraczając poza terytorialność: modernizm w stosunkach międzynarodowych

Celem artykułu jest określenie stanu wiedzy w zakresie rozstrzygnięcia kwestii, czy nowoczesny system państwowy poddaje się postmodernistycznym formom konfiguracji przestrzeni politycznej. Praca streszcza główne wątki debaty dotyczącej postmodernizmu, która nie rozwiązuje jednak całkowicie tego problemu, gdyż praktycznie nie porusza kwestii współczesnego systemu państwowego. Ponieważ w literaturze zajmującej się współczesnym systemem państwowym brak wspólnego słownictwa na wyrażenie zmiany i ciągłości, lwia część pracy jest poświęcona preteoretycznemu zadaniu - poszukiwaniu słownictwa i wymiarów analizy, które pozwolą zadawać systematyczne pytania na temat postmodernistycznych tendencji w świecie.

JACEK CZAPUTOWICZ

176 Pojęcie suwerenności

Badacze utrzymują, że suwerenność jest niedefiniowalna lub że jest jednym z najbardziej kontestowanych i kontrowersyjnych pojęć. Suwerenność jest konceptem wieloznacznym, nie ma jednego, akceptowanego przez wszystkich znaczenia. Oznacza pewien stan, pytanie o naturę tego stanu oraz jego uzasadnienie w kategoriach wartości. Cechą suwerenności jest brak minimalnych niepodważalnych kryteriów, które ją definiują. Państwa zawsze nadawały suwerenności taką treść, która nie ograniczała ich swobody działania w zmieniających się warunkach historycznych.

PIOTR SZLAGOWSKI

197 Kazus Kosowa a legitymizacja suwerenności jako paradygmatu stosunków międzynarodowych

Od czasu interwencji wojsk NATO w Kosowie komentatorzy stosunków międzynarodowych oraz prawa międzynarodowego uznają wydarzenia dotyczące tego regionu za przypadek niezwyklej wagi. W najnowszej historii Kosowa wplecione są bowiem liczne problemy dotyczące zagadnień konstytutywnych dla współczesnych stosunków międzynarodowych i prawa międzynarodowego, m.in. znaczenia suwerenności państwowej i jej granic, możliwości użycia siły w ramach interwencji humanitarnej czy realizacji prawa do samostanowienia. W niniejszym artykule pochyliśmy się nad jedną z tych kwestii - znaczeniem kazusu kosowskiego dla suwerenności jako paradygmatu współczesnych stosunków międzynarodowych.

[*Polityka zagraniczna Obamy – próba bilansu*]

JAN TOKARSKI

225 „Zmiana” po roku, rok po „zmianie”

Od zaprzysiężenia Baracka Obamy minęły prawie dwa lata. Jest to dobry moment, by spróbować w sposób możliwie syntetyczny i usystematyzowany ocenić ten okres i odpowiedzieć na kilka istotnych pytań. To, które chciałbym uczynić osią niniejszego eseju, brzmi: czy zapowiadana przez pierwszego czarnoskórego prezydenta w historii USA „zmiana” faktycznie miała miejsce, szczególnie w obszarze polityki międzynarodowej? Czy w sposób wyraźny widać już, że polityka Obamy w porównaniu z polityką Busha stanowi jakąś istotną odmianę? Na czym polega owa zmiana? Jakie są jej teoretyczne fundamenty? Aby się o tym przekonać, musimy zderzyć prowadzoną przez Obamę politykę z doktryną Busha i w ten sposób spróbować określić podstawowe różnice między nimi.

[*Historia myśli europejskiej*]

PIOTR KOSMALA

247 **Uczeń i Mistrz. Krzysztofa Skubiszewskiego i Władysława Studnickiego spotkanie w okupowanej Warszawie**

Zmarły niedawno prof. Krzysztof Skubiszewski w marcu 1996 roku brał udział w konwersatorium Centrum Stosunków Międzynarodowych, poświęconym stosunkom polsko-niemieckim. Otwierając je, zdecydował się oddać publiczny hołd osobie Władysława Studnickiego – postaci nieco dziś zapomnianej, a może wręcz z premedytacją pomijanej, a przecież będącej jednym z faktycznych twórców odrodzonej po czasach zaborów Polski. W ten sposób powracał do czasów okupacji niemieckiej, do pewnego mieszkania na warszawskiej Ochocie i do spotkań, które ukształtowały światopogląd oraz drogę życiową pierwszego ministra spraw zagranicznych odrodzonej raz wtóry Rzeczypospolitej.

[Recenzje]

OLAF OSICA

257 Sierpniowe salwy AD 2008

RON ASMUS, *A Little War that Shook the World. Georgia, Russia, and the Future of the West*, Palgrave Macmillan 2010.

JERZY UKLAŃSKI

260 Potęga istotą polityki

HANS J. MORGENTHAU, *Polityka między narodami. Walka o potęgę i pokój*, Warszawa: Difin 2010.

MARCIN WIECZOREK

264 Przyszłość bezpieczeństwa europejskiego w trzech odsłonach

ÁLVARO DE VASCONCELOS, red., *What Ambitions for European Defence in 2020?* (second edition), Paryż: Institute for Security Studies, 2009.

268 [Noty o autorach]

